**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
**ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**
**ФАКУЛЬТЕТ ЦИФРОВИХ, ОСВІТНІХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
**Декан факультету**
**_____ Галина ГЕРАСИМЧУК**
**«28» серпня 2026 р.**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**
**Перший проректор**
**_____ Надія КОВАЛЬЧУК**
**«29» серпня 2026 р.**

# СИЛАБУС

**з освітнього компонента «Засоби індивідуального та колективного захисту працівників»**
**ступінь вищої освіти – бакалавр**
**галузь знань – 26 Цивільна безпека**
**спеціальність – 263 Цивільна безпека**
**освітня програма – Цивільна безпека**

**Кафедра цивільної безпеки**

Силабус склав(ла) доцент кафедри цивільної безпеки, к.і.н., доцент Олена ВІСИН

Силабус затверджений на засіданні кафедри цивільної безпеки, протокол № 1а від «28» серпня 2026 р.

Завідувач кафедри к.т.н., доцент Валентина ФЕДОРЧУК-МОРОЗ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення освітньої програми «Цивільна безпека», протокол № 1а від «28» серпня 2026 р.

Гарант ОП «Цивільна безпека» к.т.н., доцент Валентина ФЕДОРЧУК-МОРОЗ

Схвалено науково-методичною радою університету, протокол № 1/а від «29» серпня 2026 р.

Затверджений силабус онлайн:
https://e.lntu.edu.ua/syllabus/505

**Луцьк – 2026**

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «Засоби індивідуального та колективного захисту працівників»**

| | |
|---|---|
| **Освітня програма** | Цивільна безпека |
| **Галузь знань / Спеціальність** | 26 Цивільна безпека / 263 Цивільна безпека |
| **Рівень вищої освіти** | перший (бакалаврський) |
| **Статус дисципліни** | нормативна |
| **Мова викладання** | українська |
| **Обсяг** | 5 кредитів ECTS / 150 годин, семестр 5 |
| **Форма контролю** | екзамен |
| **Викладач(і)** | к.і.н., доцент Олена ВІСИН<br>електронна пошта: lena_visyn@ukr.net |

## 1. Мета і завдання дисципліни

**Мета:** Дисципліна «Засоби індивідуального та колективного захисту працівників» є невід'ємною складовою підготовки фахівця у галузі охорони праці і формує його професійну компетентність відповідного рівня та формує в майбутніх фахівців уміння та компетенції для забезпечення безпечних умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу і містить тематику з питань захисту працюючих при перевищенні гранично-допустимих концентрацій шкідливих речовин у виробничому середовищі, підвищених рівнів інших шкідливих чинників.

**Завдання:** Основним завдання дисципліни є: аналіз умов праці, характеристики виробничого агресивного середовища його негативної дії та впливу на здоров'я працівника; ознайомленням з порядком розроблення, виготовлення і застосування засобів індивідуального захисту; ознайомлення з конструктивними, фізико-механічними, захисними, електричним, гігієнічними та іншими характеристиками сучасних матеріалів з яких виготовляють індивідуальні засоби захисту; ознайомлення із сучасними ергономічними вимогами до засобів індивідуального захисту та умовами їх застосування на підприємствах окремих галузей.

**Пререквізити:** Загальні принципи надання домедичної допомоги

## 2. Компетентності

**ІК — інтегральна компетентність:** Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, під час практичної діяльності або у процесі навчання, яка передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування.

**ЗК09** — Навики здійснення безпечної діяльності.

**СК03** — Здатність до застосовування тенденцій розвитку техніки і технології захисту людини, матеріальних цінностей і довкілля від небезпек техногенного і природного характеру та обґрунтованого вибору засобів та систем захисту людини і довкілля від небезпек.

**СК10** — Здатність обґрунтовувати та розробляти заходи, спрямовані на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій, забезпечення безпечної праці та запобігання виникненню нещасних випадків і професійних захворювань.

**СК15** — Готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від негативного впливу небезпечних чинників надзвичайної ситуації, дії небезпечних і шкідливих виробничих чинників.

## 3. Структура дисципліни, розподіл годин, зв'язок тем з компетентностями

| № | Назва теми | **Лекції** денна/ заочна | **Практ./ Семін./ лаб** денна/ заочна | **Самост. робота** денна/ заочна | **Разом** | **Методи навчання** | **Методи оцінювання** | **ЗК та СК** |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Змістовий модуль 1. Основи вибору захисту та засоби колективного захисту** | | | | | | | | |
| 1 | Тема 1. Правові та організаційні основи застосування засобів захисту. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/17 | 19/18,5 | МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК03, СК10 |
| 2 | Тема 2. Засоби колективного захисту від механічних та фізичних факторів. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/17 | 19/18,5 | МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6 | МО1, МО2, МО4 | СК15, СК10, СК03 |
| 3 | Тема 3. Колективний захист повітряного середовища та освітлення. | 2/0,75 | 2/0,75 | 12/18 | 16/19,5 | МН1, МН2, МН3, МН4, МН6 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК03, СК15 |
| 4 | Тема 4. Порядок визначення потреби та вибору засобів захисту. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/17 | 19/18,5 | МН1, МН2, МН3, МН4, МН6 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК15, СК10, СК03 |
| **Змістовий модуль 2. Спеціальні засоби індивідуального захисту (ЗІЗ)** | | | | | | | | |
| 5 | Тема 5. Захист органів дихання (ЗІЗОД) та органів чуття. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/17 | 19/18,5 | МН1, МН2, МН3, МН5 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК15, СК03 |
| 6 | Тема 6. Спеціальний одяг та спеціальне взуття. | 4/0,75 | 4/0,75 | 12/17 | 20/18,5 | МН1, МН2, МН3 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК03, СК10, СК15 |
| 7 | Тема 7. Захист голови, рук та шкіри. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/17 | 19/18,5 | МН1, МН2, МН3 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК03, СК10, СК15 |
| 8 | Тема 8. Засоби захисту від падіння з висоти та рятувальне спорядження. | 4/0,75 | 4/0,75 | 11/18 | 19/19,5 | МН1, МН2, МН3, МН4, МН5 | МО1, МО2, МО4 | ЗК09, СК15, СК10, СК03 |
| | **Разом** | **30/6** | **30/6** | **90/138** | **150/150** | | | |

*Легенда: ЗК — загальна компетентність (номер за п. 2); СК — спеціальна (фахова) компетентність (номер за п. 2). Повне формулювання кожного коду наводиться в ОП / стандарті спеціальності.*

*Методи навчання: МН1 — словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); МН2 — практичний метод (лабораторні та практичні заняття); МН3 — наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); МН4 — робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); МН5 — відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); МН6 — самостійна робота (розв'язання завдань).*

*Методи оцінювання: МО1 — екзамен; МО2 — усне або письмове опитування; МО4 — тестування.*

## 4. Результати навчання

**ПРН07.** Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.

**ПРН16.** Обирати оптимальні способи та застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного і радіаційного походження.

**ПРН24.** Передбачати безпечну роботу газодимозахисноїслужби, експлуатацію комплектів засобів індивідуального захисту рятувальників.

**ПРН25.** Організовувати та проводити навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, заняття з особовим складом підрозділу; доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід у сфері професійної діяльності.

## 5. Неформальна освіта

Рекомендовані курси, тренінги, стажування та інші: результати навчання, здобуті у формальній, неформальній чи інформальній освіті, можуть бути визнані відповідно до процедур ЛНТУ. Підтвердженнями можуть бути сертифікати тематичних тренінгів, вебінарів чи онлайн-курсів разом з описом досягнутих результатів навчання та, за потреби, коротке верифікаційне завдання або портфоліо.

## 6. Критерії та форми контролю

Оцінювання — за 100-бальною шкалою (національна шкала / ЄКТС). Підсумковий бал = поточний контроль (30 %) + модульний контроль (30 %) + екзамен (40 %).

Академічна доброчесність: самостійне виконання завдань; коректне посилання на джерела; позначення частин тексту, згенерованих засобами ШІ. Порушення академічної доброчесності не толеруються.

## 7. Зміст тем

**Тема 1. Правові та організаційні основи застосування засобів захисту.**

Класифікація засобів захисту. Вимоги Технічного регламенту. Ієрархія контролю ризиків (усунення небезпеки – заміна інженерні заходи адміністративні заходи ЗІЗ).

**Тема 2. Засоби колективного захисту від механічних та фізичних факторів.**

Огороджувальні, блокувальні та гальмівні пристрої. Засоби захисту від шуму, вібрації та випромінювань (екранування, звукоізоляція). Запобіжні сигнали та знаки безпеки.

**Тема 3. Колективний захист повітряного середовища та освітлення.**

Системи вентиляції та кондиціювання (місцеві відсмоктувачі, витяжні шафи). Нормалізація світлового середовища. Засоби захисту від ураження електричним струмом (заземлення, занулення).

**Тема 4. Порядок визначення потреби та вибору засобів захисту.**

Оцінка ризиків на робочому місці. Складання переліку необхідних засобів. Організація зберігання, дезінфекції та обслуговування.

**Тема 5. Захист органів дихання (ЗІЗОД) та органів чуття.**

Фільтрувальні та ізолювальні респіратори. Протигази. Захист зору (окуляри, щитки) та слуху (вкладиші, навушники).

**Тема 6. Спеціальний одяг та спеціальне взуття.**

Класифікація тканин та захисних властивостей. Одяг для захисту від термічних, хімічних та механічних впливів. Вимоги до захисного взуття.

**Тема 7. Захист голови, рук та шкіри.**

Каски, шоломи. Класифікація захисних рукавичок. Дерматологічні засоби (креми, гелі).

**Тема 8. Засоби захисту від падіння з висоти та рятувальне спорядження.**

Страхувальні пояси, стропи, анкерні лінії. Блокувальні пристрої. Порядок випробувань та вибракування.

## 8. Опис ІЗ/КПІЗ

Не передбачено навчальним планом.

## 9. Загальні вимоги

Освітній процес регулюється академічними правилами ЛНТУ. Здобувачі освіти зобов'язані ознайомитися з вимогами, визначеними Кодексом академічної доброчесності ЛНТУ та Політикою етичного використання штучного інтелекту в ЛНТУ, і дотримуватися принципів академічної доброчесності та етичного використання штучного інтелекту в освітній діяльності.

**Академічна доброчесність.** Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися Закону України «Про академічну доброчесність» від 18.12.2025 № 4742-IX та внутрішніх нормативних документів ЛНТУ. Не допускаються академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, привласнення авторства, несамостійне виконання завдань, а також недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом.

**Використання штучного інтелекту.** Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися для пошуку ідей, пояснення методів, попереднього структурування, мовного редагування та допоміжного аналізу неконфіденційних даних, якщо конкретне завдання не передбачає повністю самостійного виконання. Здобувач освіти має зазначати використаний інструмент, мету та етап його застосування, перевіряти факти й розрахунки та самостійно обґрунтовувати висновки.

## 10. Література

### І. Навчально-методичні матеріали та розробки

*Праці автора силабуса:*

1. Засоби індивідуального та колективного захисту працівників [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для всіх освітніх програм денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 36 с.

2. Засоби індивідуального та колективного захисту працівників [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для всіх освітніх програм денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 50 с.

*Праці інших авторів:*

3. Засоби індивідуального та колективного захисту: Навч. посіб. / О. Бас, Д. Журбинський, М. Ільченко, О. Мирошник, Є. Тищенко, Д. Федоренко – Черкаси: Черкаси : Видавець Третяков О. М., 2022. – 238 с.

4. Профатило О.Ф., Єфімчук О.Б., Ніколаєв Б.М. Засоби індивідуального і колективного захисту. Навчальний посібник. Вінниця – 2022. 138 с.

5. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / [В. В. Сокуренко та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України В. В. Сокуренка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків : ХНУВС, 2021. - 307 с..

6. Сєріков Я.О. Безпека життєдіяльності та охорона праці / Я. О. Сєріков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова, Європ. асоц. наук про безпеку. - Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. С.

7. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с.

**ІІ. Наукові праці**

*Праці автора силабуса:*

8. Klymenko M., Visyn O. Optimization of the Occupational Safety Management System at Enterprises Using Potentially Hazardous Technologies. 2026. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/3632

9. Вісин О. О., Клименко М. Б. Використання матричного методу для оцінки виробничих ризиків у технологічних процесах промислових та логістичних хабів. 2025. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/3599

10. Пугач С. О., Кайдик О. Л., Терлецький Т. В., Вісин О. О. ГІС-інструменти для аналізу та моделювання надзвичайних ситуацій (на прикладі пожеж у Волинській області). 2025. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/5040

11. Podkopaiev S., Visyn O., Fedorchuk-Moroz V. Evaluating the stiffness of a cast strip for protecting a preparatory mine working. 2025. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/4495

12. Вісин О. О., Клименко М. Б. Система обліку і аналізу інцидентів як засіб зниження виробничого травматизму. 2024. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/3597

13. Tryhuba A., Ratushnyi A., Lub P., Rudynets M., Visyn O. The Model of the Formation of Values and the Information System of Their Determination in the Projects of the Creation of Territorial Emergency and Rescue Structures. 2023. URL: https://repository.lntu.edu.ua/handle/123456789/5210

*Праці інших авторів:*

14. ДСТУ 7239:2011 Система стандартів безпеки праці. Засоби індивідуального захисту. Загальні вимоги та класифікація. URL: http://opcb.kpi.ua/wp-content/uploads/2011/09/dstu_7239_2011.pdf (дата звернення: 27.05.2020).

15. ДСТУ EN 137:2017 (EN 137:2006, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75011 (дата звернення: 27.05.2020).

16. ДСТУ EN 149:2017 (EN 149:2001 + A1:2009, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=75012 (дата звернення: 28.05.2020).

17. ДСТУ EN 402:2017 (EN 402:2003, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання для саморятування. Автономні дихальні апарати з відкритим дихальним контуром, маскою або мундштучним пристроєм. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75612 (дата звернення: 26.05.2020).

18. ДСТУ EN 404:2007 (EN 404:2005, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтр-саморятівник з мундштуковим пристроєм для захисту від монооксиду вуглецю. Вимоги, випробування, маркування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=68445 (дата звернення: 27.05.2020).

19. ДСТУ EN 12083-2001 (EN 12083:1998, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтри з дихальними шлангами (позамаскові фільтри): протиаерозольні, протигазові та скомбіновані. Вимоги, випробовування, маркування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=68459 (дата звернення: 27.10. 29.05.2020). 18 9. ДСТУ EN 13274-7:2017 (EN 13274-7:2008, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Методи випробування. Частина

20. ДСТУ EN 397:2017 (EN 397:2012+A1:2012, IDT) Каски захисні промислові. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=75611 (дата звернення: 27.05.2020).

21. ДСТУ EN 812:2017 (EN 812:2012, IDT) Засоби індивідуального захисту голови. Промислові протиударні каски. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75661 (дата

звернення: 26.05.2020).

22. ДСТУ EN 443:2017 (EN 443:2008, IDT) Засоби індивідуального захисту голови. Каски пожежні. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75546 (дата звернення: 28.05.2020).

23. ДСТУ EN 960:2017 (EN 960:2006, IDT) Засоби індивідуального захисту голови. Використання макетів голови для випробування захисних касок. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=75664 (дата звернення: 26.05.2020).

24. ДСТУ EN 166:2017 (EN 166:2001, IDT) Засоби індивідуального захисту очей. Технічні умови. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75013 (дата звернення: 27.05.2020).

25. ДСТУ EN 169:2017 (EN 169:2002, IDT) Засоби індивідуального захисту очей. Фільтри для зварювання та споріднених процесів. Вимоги до пропускання та рекомендації щодо використання. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=75016 (дата звернення: 28.05.2020).

26. ДСТУ EN 458:2005 (EN 458:2004, IDT) Засоби індивідуального захисту органів слуху. Рекомендації щодо вибору, використання, догляду та обслуговування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=53723 (дата звернення: 28.05.2020).

27. ДСТУ EN 352-2:2017 (EN 352-2:2002, IDT) Засоби індивідуального захисту органа слуху. Вимоги щодо безпеки та випробування. Частина 2. Шумозахисні вкладки. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=74985 (дата звернення: 29.05.2020).

28. ДСТУ EN ISO 13688:2016 (EN ISO 13688:2013, IDT; ISO 13688:2013, IDT) Одяг захисний. Загальні вимоги. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=67538 (дата звернення: 29.05.2020). 24. ДСТУ EN ISO 13982-1:2009 Одяг захисний від твердих частинок. Частина 1. Експлуатаційні вимоги до протихімічного одягу для захисту від аерозолю (одяг типу 5) (EN ISO 13982-1:2004, IDT). URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=59694 (дата звернення: 29.05.2020).

29. 16ДСТУ EN 365:2017 (EN 365:2004, IDT) Індивідуальне спорядження для захисту від падіння. Системи індивідуального захисту від падіння з висоти. Загальні вимоги до інструкцій щодо використання, технічного обслуговування, періодичного перевіряння, ремонтування, маркування та пакування. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/docpage.html?id_doc=74894 (дата звернення: 28.05.2020).

30. ДСТУ EN 358-2001(EN 358:1992, IDT) Індивідуальне спорядження для функції утримування та для запобігання падінню з висоти. Системи утримування. URL: https://karabin.nethouse.ru/static/doc/0000/0000/0026/26406.hjikl8k2sv.pdf (дата звернення 28.05.2020).

**ІІІ. Інформаційні ресурси**

31. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://www.rada.kiev.ua.

32. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Кабінет Міністрів України. – URL: http://www.kmu.gov.ua/.

33. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Міністерство освіти і науки України. – URL: http://www.mon.gov.ua, www.osvita.com.

34. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Міністерство екології та природних ресурсів України. – URL: http://www.menr.gov.ua/.

35. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Рада національної безпеки і оборони України. – URL: http://www.rainbow.gov.ua/.

36. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Постійне представництво України при ООН. – URL: http://www.uamission.org/.

37. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України. – URL:

http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm.

38. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Державна служба України з питань праці (Держпраці). – URL: http://dsp.gov.ua/

39. Офіційний сайт [Електронний ресурс]: / Державна інспекція України з питань праці. – URL: http://dpu.gov.ua/default.aspx

40. Державна служба України з надзвичайних ситуацій [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.dsns.gov.ua/.

41. Довідник спеціаліста з охорони праці [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://www.sop.com.ua/.

42. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці» [Електронний ресурс] – Режим доступу : https://esop.mcfr.ua/.

43. Охорона праці і пожежна безпека [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://oppb.com.ua/.